

modo dictus, qui ponebatur produci nulla connexione causarum IN HIIS
 QUAE GERUNTUR OB¹¹⁰ ALIQUID EVENTUM¹¹⁰ per hoc a casu excluditur.
 causalitas per se, ut patet ex dictis. Deinde cum dicit (55)
 CONCURRERE ostendit habitudinem casus ad providentiam et circa
 hoc duo facit. Primo enim docet, quomodo eventus casualis cadit
 sub ordine providentiae. Secundo hoc manifestat per similitudinem
 exempli¹¹¹ metro primo ibi (m 1) RUPIS ACHIMENIAE. Docet ergo
 primo,¹¹² quomodo casus cadit sub ordine providentiae. Dictum est
 enim in diffinitione casus, quia provenit ex causis confluentibus.¹¹³
 Quod autem causae confluant, provenit ex ordine providentiae, unde
 dicit (55) CAUSAS VERO CONCURRERE ATQUE CONFLUERE FACIT ORDO ILLE¹¹⁴
 scilicet fatalis procedens INEVITABILI CONNEXIONE scilicet causarum QUI
 DESCENDENS DE FONTE PROVIDENTIAE CUNCTA DISPONIT TEMPORIBUS LOCISQUE SUIS.

[V m 1]

RUPIS ACHIEMENIAE metrum primum libri quinti,¹ quod est elegiacum,
 de quo dictum est supra, libro primo, metro primo, in quo ostendit per
 similitudinem² exempli, quomodo eventus casualis se habet ad providentiam.
 Est autem exemplum tale, quod Tigris et Eufrates sunt duo fluvii ab eodem
 fonte procedentes divisim, unde, si iterum concurrunt, necesse est nares
 et alia,³ quae per ista flumina⁴ deferuntur,⁵ concurrere. Qui quidem

110 ob aliquid eventum] ob aliquid aliud eventum J ob aliquid aliud OD
 ob aliquid R ad aliquid ostendit P ad aliquid etc. ostendit PeG / 111
 exempli om. DP / 112 primo om. FPeG / 113 profluentibus FPeG / 114
 ordo ille FPeG ille ordo D iste ordo OJR /

1 libri quinti om. R libri om. D / 2 per similitudinem] ○
 similitudine J / 3 talia FPeG / 4 fluvia JP / 5 deferantur FPeG /

concursus provenit in quantum reguntur de cursu ipsorum fluminum, et
 tamen est praeter intentionem illorum, qui naves regunt, et⁶ eodem modo
 concursus causarum eventus⁷ casualis, quamvis sit praeter intentionem
 ipsorum agentium; tamen concurrunt⁸ secundum defluxum fatalis ordinis
 ex regimine divinae⁹ providentiae, unde, quamvis⁹ nobis ignorantibus or-
 dinem providentiae videatur¹⁰ aliquid casuale et fortuitum, tamen in
 comparatione ad Deum omnia sunt ordinata et provisae. Est autem hoc
 advertendum, quod, sicut dicitur Genesis secundo, Tigris et Eufrates
 sunt flumina, quorum ortus est in Paradiso. Dicit tamen Hieronymus in
 libro de locis sanctis, quod Salustius auctor certissimus asserit tam¹¹
 Tigris¹² quam Eufratis¹² fontes in¹³ Armenia derivari,¹³ cui¹⁴ videtur
 attestari quod Boetius hic dicit. Unde istam apparentem contrarietatem
 volens concordare Augustinus, octavo libro super Genesim ad litteram,
 capitulo xi, dicit quod illud contingit in istis fluminibus, quod in
 aliis experimur, scilicet quod aliquando absorbentur a terra et iterum
 oriuntur et, quia hoc saepe potest contingere, possunt de eorum ortu
 varia dici. Unde quod Moyses dicit, quod oriuntur in Paradiso, potest
 intelligi de prima eorum origine simpliciter. Quod¹⁵ autem ab aliis
 auctoribus dicuntur alibi¹⁵ oriri, potest intelligi de eorum ortu secundo.
 Littera ordinatur sic TIGRIS ET EUFRATES RESOLVUNT SE UNO¹⁶ FONTE SCOPULIS
 id¹⁷ est inter scopulos¹⁷ RUPIS ACHIMENIAE id est Armeniae vel Parthiae, sicut

2, 14
a. c. 2, 14

6 et OJRD ex G ex Fe et s.s. Pe² om. P / 7 eventus OJD et eventus PeG.
 effectus R om. P / 8 tamen concurrunt D concurrunt tamen PeG tamen currunt O
 tamen decurrunt J cum concurrunt P concurrunt R / 9 ignorantibus divine
 providencie unde quamvis Fe / 10 videtur R videntur J / 11 tamquam J /
 12 tigrum (-im P) quam eufraten PPeG / 13 in armonia derivari P in armonia
 dirivari J in armonia demonstrari OD in armonia demonstrari in armonia oriri R
 in armonia (derivari vel sim. om.) PeG / 14 cui] in qua R / 15 quod . . .
 alibi OD (alibi dicuntur R) quod autem aliter ab aliis auctoribus dicuntur
 alibi J et quia aliter ab auctoribus aliis (aliis auctoribus P) dicuntur
 (dicunt P) alibi PPeG / 16 uno om. D ex uno PPeG / 17 id est inter
 scopulos om. PPeG /

dicit commentator. Potest autem esse, quod Armenia¹⁸ sit aliqua pars Parthiae,¹⁸ quae multas regiones continet, quarum¹⁹ plures clauduntur Tigri, 19 ut patet per Isidorum, Ethymologiarum libro 14, capitulo de Asia. UBI scilicet in Armenia^u vel Parthia PUGNA FUGAX VERSA SPICULA FIGIT PECTORIBUS SEQUENTUM est enim consuetudo Parthorum quod fugiendo²⁰ pugnant sagittando a tergo contra insequentes (4) ET MOX id est post parvum spatium DISSOCIANTUR scilicet Tigris et Eufrates ABIUNCTIS AQUIS id est disiunctis^u vel separatis. (5) SI COEANT id est si contingat^u dicta flumina coire²² ET pro id est ITERUM²³ REVOCENTUR IN CURSUM UNUM, CONFLUAT id est oportebit confluere QUOD UNDA ALTERNI VADI²⁴ TRAHIT; (7) CONVENIANT id est conyenire^u necesse est²⁵ PUPPES ET TRUNCI VOLSI FLUMINE id est convenient^u (8) -QUE²⁷ pro et²⁷ UNDA MIXTA IMPLICET id est implicabit FORTUITOS MODOS quia faciet²⁸ naves et alia fortuitu²⁹ concurrere (9) QUOS TAMEN VAGOS CASUS id est fortuitos^u vel casuales eventus (10) REGIT IPSA DECLIVIA TERRE id est ipsa inclinacio terre dans viam fluxio ET DEFLUUS ORDO LAPSI GURGITIS et ita est de eventu casuali respectu providentiae. Unde dicit sic (12) SORS id est casus^u vel fortuna QUE VIDETUR FLUITARE³⁰ PERMISSIS HABENIS id est sine regimine et sumitur a similitudine equi qui non regitur³¹ quando permittuntur sibi habentae FRENOS PATITUR id est sub regimine cohercetur MEATQUE id est transit IPSA³² LEGE id est per ipsam³³ legem providentiae.

a. cf. XIV iii, 8.

18 parthia sit aliqua pars armenie P / 19 que clauditur tigris PPeG /
20 fugitando Q / 21 contingant OJ / 22 concurrere PPeG / 23 it-
erum om. PPeG / 24 vadi om. D / 25 convenienter necesse est PeG (ne-
cesse om. P) / 26 conueniunt PPeGR / 27 quia et PPeG / 28 faciet OJR
faciat D facient PPeG / 29 fortuita RP / 30 influitare OJ / 31
tenetur PPeG / 32 sub ipsa PPeG / 33 ipsam om. PPeG /